

**Lieta C-424/19****Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas  
Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2019. gada 29. maijs

**Iesniedzējtiesa:**

*Curtea de Apel București* (Rumānija)

**Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:**

2019. gada 15. februāris

**Prasītājs un apelācijas sūdzības iesniedzējs:**

*Cabinet de avocat UR*

**Atbildētāji pirmajā instancē un apelācijas instancē:**

*Administrația Sector 3 a Finanțelor Publice prin Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice București*

*Administrația Sector 3 a Finanțelor Publice*

MJ

NK

**Pamatlietas priekšmets**

Prasība, ko *Cabinet de avocat UR* (UR advokātu birojs) kā prasītājs pirmajā instancē un apelācijas instancē (turpmāk tekstā – “prasītājs”) cēlis tiesvedībā pret *Administrația Sector 3 a Finanțelor Publice prin Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice București* (Bukarestes Reģionālā valsts finanšu ģenerāldirekcija, Rumānija, pārstāvot 3. sektora Valsts finanšu administrāciju), *Administrația Sector 3 a Finanțelor Publice* (3. sektora Valsts finanšu administrācija), kā arī pret MJ un NK, kā atbildētājiem pirmajā instancē un apelācijas instancē (turpmāk tekstā – “atbildētāji”), par *Tribunalul București* (Bukarestes apgabaltiesa, Rumānija) spriedumu, ar kuru tika noraidīta šā biroja prasība svītrot to no pievienotās vērtības nodokļa (PVN) maksātāju saraksta un

atmaksāt PVN, kas samaksāts laikposmā no 2010. gada līdz 2014. gadam pēc tā apgalvoti kļūdainās reģistrācijas par PVN maksātāju.

### **Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats**

Pamatojoties uz LESD 267. pantu kopsakarā ar LES 19. panta 3. punkta b) apakšpunktu, *Curtea de Apel București* (Bukarestes apelācijas tiesa, Rumānija) jautā, kā interpretēt Padomes Direktīvas 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu 9. panta 1. punktu, kā arī Savienības tiesību pārākuma principu.

### **Prejudiciālie jautājumi**

- 1) Vai Padomes Direktīvas 2006/112/EK (par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu) 9. panta 1. punkta piemērošanas ietvaros “nodokļu maksātāja” jēdziens ietver arī personu, kura praktizē advokāta profesiju?
- 2) Vai Savienības tiesību pārākuma princips ļauj turpmākā tiesvedībā atkāpties no principa par *res judicata* spēku, kas piemīt galīgam tiesas nolēmumam, kurā būtībā ir atzīts, ka, piemērojot un interpretējot valsts tiesisko regulējumu pievienotās vērtības nodokļa jomā, advokāts nepiegādā preces, neveic saimniecisku darbību un neslēdz pakalpojumu sniegšanas līgumus, bet gan slēdz tikai juridiskās palīdzības līgumus?

### **Atbilstošās Savienības tiesību normas**

Padomes Direktīvas 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu 9. panta 1. punkts, 24. panta 1. punkts un 193. pants

Tiesas spriedumi lietā C-224/01, *Köbler*, lietā C-492/08, Komisija/Francija, lietā C-62/12, *Kostov*, lietā C-463/14, *Asparuhovo Lake Investment Company*, un lietā C-543/14, *Ordre des barreaux francophones et germanophone* un citi

### **Atbilstošās valsts tiesību normas**

*Codul fiscal* (Nodokļu kodekss), 127., 129. un 150. pants, ar kuriem valsts tiesiskajā regulējumā transponē Direktīvas 2006/112 9., 24. un 193. pantu

*Codul civil* (Civilkodekss) 1341. un 1344. pants par nepamatotu maksājumu

*Codul de procedură civilă* (Civilprocesa kodekss) 431. un 432. pants par *res judicata* spēku

*Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat* (Likums Nr. 51/1995 par advokāta profesijas organizēšanu un praktizēšanu) 15. pants,

atbilstoši kuram konkrētās profesijas praktizēšana nav saderīga ar tiešu komercdarbības veikšanu

### Īss lietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Ar *Tribunalul București* (Bukarestes apgabaltiesa) celtu prasību prasītājs *Cabinet de avocat UR* (turpmāk tekstā – “UR advokātu birojs”) prasīja, lai *Administrația Sector 3 a Finanțelor Publice* (3. sektora Valsts finanšu administrācija, Rumānija) tiktu uzlikts pienākums svītrot šo biroju no PVN maksātāju saraksta, ar svītrojuma spēkā esamību no 2002. gada, kad šis prasītājs esot kļūdaini ticis reģistrēts kā PVN maksātājs; solidāri piespriet visiem atbildētājiem atmaksāt PVN, ko tie nepamatoti saņēmuši laikposmā no 2010. gada līdz 2014. gadam, par kopējo summu 1 016 804 Rumānijas leju (RON) apmērā; piespriet atbildētājiem MJ un NK samaksāt naudas sodu, kas atbilst 20 % no valsts minimālās bruto darba algas, par katru kavējuma dienu, kas ieskaitāms valsts budžeta ieņēmumos; piespriet katram no atbildētājiem MJ un NK samaksāt prasītājam kavējuma naudu 1000 RON apmērā par katru kavējuma dienu no 2015. gada 15. septembra – dienas, līdz kurai atbildētājiem bija tas jāsvītrot no saraksta –, kā arī piespriet visiem atbildētājiem solidāri samaksāt par katru kavējuma dienu procentus 0,03 % apmērā no kopsummas 1 016 804 RON, no dienas, kad prasītājs veica katras summas maksājumu, līdz dienai, kad atbildētāji to faktiski atmaksā.
- 2 Savas prasības pamatojumā prasītājs būtībā uzsvēra, ka 2015. gada 28. maijā ir lūdzis svītrot to no PVN maksātāju saraksta un atmaksāt nepamatoti saņemto PVN, pamatojot ar to, ka šis birojs esot ticis kļūdaini reģistrēts kā PVN maksātājs, kaut gan noteikumi par minēto nodokli neesot bijuši un joprojām neesot tam piemērojami. Tā kā atbildētāji šos prasījumus neapmierināja, prasītājs cēla prasību minētajā tiesā. Prasītājs apgalvoja, ka kopējā summa 1 016 804 RON apmērā, kas kā PVN ir samaksāta laikposmā no 2010. gada līdz 2014. gadam, ir nepamatots maksājums, jo parāds, kura dzēšanai maksājums tika veikts, faktiski nepastāv.
- 3 Atbildētāji iesniedza pretprasību, kurā lūdza noraidīt prasību, pēc būtības apgalvojot, ka prasītājam bija pienākums samaksāt PVN, jo no 2002. gada tas ir pārsniedzis apgrozījuma apjomu, kas tam ļāva tikt atbrīvotam no minētā nodokļa samaksas, ko prasītājs kopš tā laika ir deklarējis un maksājis nodokļu iestādei.
- 4 Prasītājs iesniedza atbildes rakstu, kurā apstrīdēja pretējās puses aizstāvības argumentus, pēc būtības apgalvojot, ka veic juridiskas darbības, kā arī, ka ir ar saviem klientiem noslēdzis un noslēdz juridiskās palīdzības līgumus, un nevis pakalpojumu sniegšanas līgumus. Tā kā tas neveic nekādu saimniecisku darbību, uz to neattiecoties Nodokļu kodeksa noteikumi par PVN.
- 5 Ar 2017. gada 17. februāra spriedumu *Tribunalul București* (Bukarestes apgabaltiesa) noraidīja prasītāja prasību kā nepamatotu. Pamatojumā minētā tiesa būtībā uzsvēra, ka Nodokļu kodeksa izpratnē nodokļu maksātājs nozīmē visas personas, kas patstāvīgi jebkurā vietā veic saimniecisku darbību, tostarp brīvajās profesijās, neatkarīgi no šīs darbības mērķa un rezultāta. Atbilstoši Likumam

Nr. 51/1995 par advokāta profesijas organizēšanu un praktizēšanu šī profesija ir brīva un neatkarīga, tāpēc tā ietilpst Nodokļu kodeksa piemērošanas jomā un tāpēc prasītājs ir nodokļu maksātājs. Prasītāja arguments par neiespējamību uzskatīt advokāta profesijas praktizēšanu par pakalpojumu sniegšanu tika noraidīts, jo brīvo profesiju, arī advokāta profesijas, praktizēšanas darbības ir atsevišķi minētas Nodokļu kodeksā. Turklāt nav nevienas tiesību normas, kas paredzētu advokāta profesijai piemērojamu atbrīvojumu no PVN. Tāpēc prasītājs tika reģistrēts kā PVN maksātājs, ievērojot likuma noteikumus.

- 6 Prasītājs par šo spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību *Curtea de Apel București* (Bukarestes apelācijas tiesa).

### Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 7 Iesniedzējtiesa uzsver, ka nav strīda par to, ka savu prasījumu pret nodokļu iestādi izvirzīšanas dienā 2015. gada 28. maijā prasītājs bija iekļauts PVN maksātāju sarakstā tā rezultātā, ka 2002. gadā bija pārsniedzis nodokļu tiesiskajā regulējumā noteikto apgrozījuma apjomu. Pats prasītājs tomēr prasa atmaksāt apstrīdēto summu tā iemesla dēļ, ka tās samaksa bija nepamatota, jo viņa veiktā darbība neietilpst Nodokļu kodeksā paredzētajos gadījumos.
- 8 Savas apelācijas sūdzības pamatojumam prasītājs cita starpā norādīja uz *res judicata* spēku, kāds piemīt *Tribunalul București* (Bukarestes apgabaltiesa) 2016. gada 21. septembra spriedumam, kā arī *Curtea de Apel București* (Bukarestes apelācijas tiesa) 2018. gada 30. aprīļa spriedumam, kuri pasludināti kādā citā tiesvedībā pret viņu un kuru pamatojumā ir norādīts, ka prasītājs nebija piegādājis preces un nebija sniedzis pakalpojumus Nodokļu kodeksa izpratnē, jo bija ar saviem klientiem noslēdzis nevis pakalpojumu sniegšanas līgumus, bet gan juridiskās palīdzības līgumus, kuri ietilpst Likuma Nr. 51/1995 par advokāta profesijas organizēšanu un praktizēšanu piemērošanas jomā un nav pakalpojumu sniegšanas līgumi minētā likuma izpratnē.
- 9 Iesniedzējtiesa precizē, ka saskaņā ar valsts tiesībām sprieduma *res judicata* spēkam var būt gan negatīva, gan pozitīva iedarbība. *Res judicata* negatīvā iedarbība, lai novērstu pretrunas starp tiesu nolēmumu rezolutīvajām daļām, liedz ierosināt jaunu tiesvedību gadījumā, ja salīdzinājumā ar agrākās tiesvedības prasības pieteikumu lietā ir tās pašas puses, tas pats juridiskais pamats un tas pats priekšmets. *Res judicata* spēka pozitīvā iedarbība ļauj jebkurai lietas pusei kādā citā tiesvedībā izmantot agrāk likumīgā spēkā stājušos nolēmumu, ja tam ir saikne ar šo pēdējo minēto lietu. Pozitīvās iedarbības gadījumā nav nepieciešamības apmierināt nosacījumu par procesuālo tiesisko attiecību elementu trīskāršu identiskumu (puses, lietas ierosināšanas pamats un priekšmets), kā negatīvās iedarbības gadījumā, bet ir jāpastāv tikai saiknei ar nolēmumu, kas agrāk kļuvis galīgs un ar kuru ir saistīta jaunā tiesvedība, lai neatkāptos no tā, ko jau nospriedusi cita tiesa. *Res judicata* spēka pozitīvā iedarbība paredz nevis prasības tiesā identiskumu, bet gan tikai to strīdīgo elementu identiskumu, kuri tiek

aplūkoti abos tiesas procesos, tā ka minēto iedarbību var izmantot kā aizstāvības argumentu pēc lietas būtības. Turklāt Civilprocesa kodeksā ir noteikts, ka *res judicata* spēks attiecas ne tikai uz sprieduma rezolutīvo daļu, bet arī uz pamatojumu, uz kura tas balstās, tostarp pamatojumu, ar kuru tika atrisināts kāds strīdīgs jautājums.

- 10 Iesniedzējtiesa norāda, ka, lai nebūtu hipotēžu par sprieduma iznākumu, nevar apgalvot, vai minētajiem spriedumiem piemīt vai nepiemīt *res judicata* spēka pozitīvā iedarbība, tomēr, ja tiem būs šī minētā iedarbība, iepriekš minētie abu spriedumu pamatojumi var ietekmēt nolēmumu, kas tiks pasludināts tās izskatāmajā lietā.
- 11 Šajā kontekstā, kas attiecas uz pirmo prejudiciālo jautājumu par nodokļu maksātāja jēdzienu Direktīvas 2006/112 izpratnē, iesniedzējtiesa atgādina Tiesas judikatūru lietā C-492/08, Komisija/Francija, lietā C-62/12, *Kostov*, lietā C-463/14, *Asparuhovo Lake Investment Company*, kā arī lietā C-543/14, *Ordre des barreaux francophones et germanophone* un citi.
- 12 Tomēr iesniedzējtiesa norāda, ka, lai gan aspekti, kurus Tiesa specifiski skatījusi iepriekš minētajās lietās, var sniegt dažas lietderīgas norādes tās izskatāmā strīda izšķiršanai, tie droši nenosaka, vai advokāta veiktā darbība, par kādu ir runa aplūkojamajā gadījumā, ietilpst Direktīvas 2006/112 piemērošanas jomā.
- 13 Turklāt tā pati tiesa norāda, ka gadījumā, ja pēc valsts tiesību interpretācijas saskanīgi ar atbildi, ko Tiesa sniegusi uz pirmo prejudiciālo jautājumu, tai nāktos secināt, ka uz prasītāja veikto darbību attiecas PVN samaksa, ir jāatbild uz otro prejudiciālo jautājumu, proti, vai Savienības tiesību pārākuma princips atļauj turpmākā tiesvedībā atkāpties no *res judicata* spēka noteikuma, kas piemīt galīgām tiesas nolēmumiem.
- 14 Kas attiecas uz šo otro prejudiciālo jautājumu, iesniedzējtiesa norāda, ka Tiesa sprieduma lietā C-224/01, *Köbler*, 38. punktā jau ir atzinusi, ka *res judicata* principa nozīme nav apstrīdama un ka, lai garantētu gan tiesību un tiesisko attiecību stabilitāti, gan labu tiesu varas pārvaldību, ir svarīgi, lai tiesu nolēmumi, kas ir stājušies galīgā likumīgā spēkā pēc tam, kad ir izsmeltas visas pārsūdzēšanas iespējas vai ir beigušies šīm pārsūdzībām paredzētie termiņi, vairs nebūtu pārsūdzami.
- 15 Esot iespējai aplūkojamās lietas atrisināšanai piemērot divus savstarpēji pretrunīgus pamatprincipus – Savienības tiesību pārākuma principu un principu par *res judicata* spēku, kas turpmākā tiesvedībā var piemist galīgām tiesas nolēmumiem –, iesniedzējtiesai ir jānosaka secība, kādā tie tiek piemēroti, vēl jo vairāk tāpēc, ka katrs no abiem minētajiem principiem varētu izraisīt diametrāli pretēju procesuālo risinājumu, proti, pirmajā gadījumā, iespēju noraidīt prasību, ievērojot atbilstošās Savienības tiesības, un, otrajā gadījumā, iespēju apmierināt prasību, ievērojot aspektus, par kuriem jau ir nopriests agrākajos nolēmumos.

- 16 Visbeidzot, iesniedzējtiesa precizē, ka nav identificējusi nevienu Tiesas spriedumu, kurā būtu atbildēts uz uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem, un ka, ņemot vērā aplūkojamā gadījuma specifiskumu, tam nevar *mutatis mutandis* piemērot pastāvošo Tiesas judikatūru.

DARBA VERSIJA